

Національні і наднаціональні фіскальні відносини в ЄС

У статті розглянуто ключові принципи створеної після глобальної фінансово-економічної кризи 2008–2009 років європейської системи фінансового регулювання. Досліджується розвиток проекту Банківського союзу, а також питання фіскальної інтеграції в рамках ЄС. Показано, що фінансова інтеграція в ЄС – величезний складний процес, у ході якого має бути досягнутий широкий консенсус національних інтересів країн – членів ЄС.

Ключові слова: глобальне фінансове регулювання, Європейський Союз, європейська система фінансового нагляду, Банківський союз, фіскальна інтеграція.

Р.П. ЩАВА,

к.н. гос. упр., докторант кафедри міжнародного учета и аудита,
Киевский национальный экономический университет им. Вадима Гетьмана

Национальные и наднациональные фискальные отношения в ЕС

В статье рассмотрены ключевые принципы созданной после глобального финансово-экономического кризиса 2008–2009 годов европейской системы финансового регулирования. Исследуется развитие проекта Банковского союза, а также вопросы фискальной интеграции в рамках ЕС. Показано, что финансовая интеграция в ЕС – весьма сложный процесс, в ходе которого должен быть достигнут широкий консенсус интересов стран – членов ЕС.

Ключевые слова: глобальное финансовое регулирование, Европейский союз, европейская система финансового надзора, Банковский союз, фискальная интеграция.

R.P. SCHAVA,

PhD, doctoral student in international accounting and auditing, Kyiv National Economic University named after Vadym Hetman

National and supranational fiscal relations in the EU

The article describes key principles of European Financial Regulation System created after the 2008–2009 global financial crisis. We study the development of EU's Banking Union project is followed, as well as problems of European fiscal integration. Concluded, that the financial integration within the EU is a very complicated process, due to the fact, that the wide range of national interests are to be considered.

Keywords: global financial regulation, European Union, European Financial Regulation System; Banking Union, fiscal integration.

Постановка проблеми. Тенденції глобалізації, світова фінансово-економічна криза, руйнівні екологічні наслідки економічної діяльності останніх років перетворюють перегляд усталеного співвідношення між вільним розвитком ринкових сил і регулюючим впливом на світову економіку з боку держав, регіональних об'єднань і міжнародних економічних організацій в актуальну проблему сучасності. Значущим стає не тільки вибір співвідношення, а й позначення характеру вжитих заходів в міжнародній взаємодії. Провідні країни світу шукають нові засоби пом'якшення наслідків світової фінансово-економічної кризи, створення умов для стабільного та сталого економічного зростання, забезпечення «чистого» розвитку. Пропонуються варіанти введення елементів наднаціонального механізму на глобальному рівні. Дослідження теорії і практики застосування наднаціональних варіантів впливу на економіку на прикладі Європейського Союзу, де вони найбільш розвинені, набуває в цьому зв'язку особливої актуальності.

Аналіз досліджень та публікацій з проблеми. Взаємозв'язки між процесами європейської фіскальної інтеграції та функціонуванням міжнародних фінансових ринків вивчаються у працях багатьох зарубіжних дослідників, зокрема П. де Груве, Д. Гроса, М. Вульфа, В. Ханкеля, О. Буторіної, М. Хазіна, Дж. Стігліца, П. Кругмана, Н. Рубіні, Дж. Сороса та інших. В Україні досліджувана тематика знаходитьться в центрі уваги таких науковців, як Ю.М. Пахомов, О.Г. Білорус, А.С. Гальчинський, В.М. Геєць, А.А. Гриценко, В.В. Корнєєв, В.О. Корнівська, Д.Г. Лук'яненко, З.О. Луцишин, О.В. Плотніков, В.Р. Сіденко, А.С. Філіпенко, О.І. Шнирков та інших, які

аналізують проблеми європейської інтеграції, здебільшого представляючи ЄС як єдиний цілісний організм. Проте дана робота акцентує увагу на визначені меж і порядку застосування наднаціонального механізму в економічній взаємодії держав, що може суттєво розширювати регулюючі можливості різних економічних систем.

Метою статті є аналіз особливостей реформи нагляду та регулювання фінансового сектору ЄС та дослідження національних і наднаціональних фіскальних відносин.

Виклад основного матеріалу. В останні роки відбувається бурхливий розвиток інтеграційних процесів на всіх континентах. Численні регіональні об'єднання (АСЕАН, МЕРКОСУР та інші) звертаються до досвіду ЄС. Європейський Союз виділяється на тлі інших угруповань за принципами побудови і широти застосування наднаціонального механізму. Чи означає це, що механізм ЄС – одниничний випадок чи існує закономірність, яка буде вірна для інших регіональних об'єднань чи потрібно застосовувати наднаціональний механізм, і якою мірою, для досягнення ефекту інтеграції та підвищення результативності регіонального співробітництва, всі ці питання є актуальними для більшості країн світу, що знаходяться на різних стадіях залученості в регіональні і глобальні інтеграційні процеси.

Глобальна фінансово-економічна криза 2008–2009 років призвела до усвідомлення необхідності реформи нагляду та регулювання фінансового сектора на глобальному рівні. Основні принципи і напрями фінансової реформи були узгоджені в 2009–2010 роках на самітах «Групи 20» (G20), яка в умовах кризи стала головним координуючим форумом у

МАКРОЕКОНОМІЧНІ АСПЕКТИ СУЧАСНОЇ ЕКОНОМІКИ

цій сфері, спираючись у своїй діяльності на Раду з фінансової стабільноти (РФС), а також на такі стандартоутоворюючі організації, як Базельський комітет з банківського нагляду, Міжнародна організація комісій з цінних паперів та інші, співпрацюючи з МВФ, ОЕСР, БМР. У рамках цих міжнародних фінансових інститутів уже розроблені або допрацьовуються уніфіковані стандарти фінансового регулювання за такими напрямами, як посилення макропруденційного нагляду і контролю за системними фінансовими ризиками, зміцнення стабільності банківських систем (Базель III), підвищення прозорості та посилення регулювання «тіньової банківської системи», а також ринку деривативів, особливий режим регулювання системнозначимих фінансових інститутів [1].

Узгоджені міжнародні стандарти стали керівництвом до дій для національних фінансових регуляторів, які, однак, при імплементації цих стандартів мають право коригувати їх з урахуванням національної специфіки. Країни Європейського Союзу, що випробували на собі не тільки наслідки глобальної фінансової кризи 2008–2009 років, а й європейської кризи суверенних боргів, внесли свої корективи в реформу регулювання фінансового сектору. Беручи участь у роботі глобальних форумів як в якості національних юрисдикцій, так і в особі своїх наднаціональних інститутів, ЄС одночасно прагне вирішувати свої інтеграційні завдання. При цьому унікальний досвід побудови наднаціонального механізму фінансового регулювання в ЄС усє частіше розглядається експертами і міжнародними чиновниками як лабораторія глобального регулювання.

Одним із найважливіших напрямів фінансової реформи, погоджених на самітах G20 у 2009–2010 роках, – зміцнення стабільності банківської системи, що опинилася в епіцентрі глобальної фінансової кризи 2008–2009 років. Саме на усунення недоліків банківського регулювання, що проявилися під час фінансової кризи, і було спрямовано нову угоду – Базель III, схвалену країнами – членами Базельського комітету, в тому числі країнами Європейського Союзу, в 2010 році.

Імплементація угоди Базель III в ЄС здійснюється за допомогою прийняття відповідного пакету законодавчих заходів – так званого CRD IV Package, що включає переглянуту Директиву про вимоги до достатності капіталу (Capital Requirements Directive, CRD IV) і Регламент достатності капіталу (Capital Requirements Regulation, CRR IV) 1. Згідно з положеннями Базеля III національні юрисдикції повинні були законодавчо ввести угоду в дію з 1 січня 2013 року, однак більшість країн, включаючи ЄС, зробили це із запізненням. Пакет CRD IV почав діяти з 1 січня 2014, одночасно з прийняттям аналогічних законів в США і низці інших країн.

Метою пакету CRD IV є введення нових кількісних і якісних вимог до достатності капіталу, а також до ліквідності, фінансового левереджа, єдиних для всіх країн ЄС. Тим самим передбачається не тільки запровадити міжнародні стандарти відповідно до угоди Базель III, а й створити Єдиний звід правил (Single Rulebook) для всіх країн ЄС. Це, на думку експертів Євросоюзу, дозволить забезпечити гармонізацію європейських законів з банківського нагляду в умовах єдиного фінансового ринку та уникнути регулятивного арбітражу. Певна автономність національних регуляторів зберігається тільки в питаннях макропруденційного нагляду та оцінки системних ризиків, що регулюється Директивою CRD IV.

Формування європейської системи фінансового нагляду на наднаціональному рівні отримало основний імпульс після 2009 року, коли в ЄС була ясно сформульована концепція реформи фінансового сектора. У певному сенсі на просторі ЄС створилася унікальна ситуація – у розпал фінансової кризи європейські законодавці отримали можливість створити сучасну європейську концепцію, не копіюючи американську модель. До 2009 року стало ясно, що «процедура Ламфалуссі рівня 3», яка була розпочата в 2001 році з метою створення ефективного механізму щодо конвергенції європейської наглядової практики окремих країн, не стала ефективним інструментом. Саме європейські наднаціональні структури і законодавство не змогли вчасно зреагувати на фінансову кризу [2].

Наприкінці 2008 року з метою вироблення нових пропозицій по реформі фінансового сектору була сформована так звана група де Ларозьєра. Її мета – розробити заходи щодо посилення європейських регуляторів фінансового сектора, щоб створити більш ефективну, інтегровану і стійку систему європейського регулювання. Підсумок роботи групи фахівців – Доповідь, що містить аналіз кризи в ЄС і пропозиція створити в 2011–2012 роках інтегровану систему європейського фінансового нагляду.

Як основні причини кризи, що вибухнула, були названі: відсутність дієвої системи регулювання на макрорівні; неефективні механізми раннього попередження; неефективність транскордонного нагляду, що призводить до недооцінки потенційного ризику за межами країни; недостатність співпраці між регуляторами як на національному, так і наднаціональному рівні; різновідні повноваження регуляторів в країнах ЄС; відсутність у регуляторів єдиної платформи для прийняття спільних рішень.

Реформа фінансового регулювання проводилася в напрямі створення наднаціональної системи європейських регуляторів, при цьому для досягнення фінансової стабільності в ЄС увагу було приділено і ролі національних регулюючих органів.

Навесні 2009 року Європейська комісія і Європейська рада прийняли рекомендації, що містяться у Доповіді. Незабаром після цього Єврокомісія опублікувала документ про фінансовий нагляд, який потім прийняв ЕКОФ ІН (червень 2009) [3]. У 2010 році необхідні документи про створення системи європейських регуляторів були опубліковані, і законодавство про фінансову реформу прийнято в кінці 2011 року. Європейська система фінансового контролю полягає з таких структур: Європейська рада з системних ризиків (European Systemic Risk Board, ESRB); Європейська банківська організація (European Banking Authority, EBA); Європейська організація страхування та пенсійного забезпечення (European Insurance and Occupational Pensions Authority, EIOPA) і Європейська організація з цінних паперів і ринків (European Securities and Markets Authority, ESMA). ESRB являє собою наріжний камінь європейської системи нагляду на макрорівні.

Європейська банківська організація, EBA, замінила Комітет по європейському банківському нагляду. EBA створена для підвищення ефективності функціонування внутрішнього ринку з урахуванням різних інтересів членів ЄС для «захисту інвесторів, забезпечення стабільності фінансової системи і посилення міжнародної координації нагляду» [4]. Як наголошується в документах ЄК, EBA повинна мати юридичну, адміністративну та фінансову незалежність.

МАКРОЕКОНОМІЧНІ АСПЕКТИ СУЧАСНОЇ ЕКОНОМІКИ

Головне завдання ЕВА – створити ефективний механізм по введенню гармонізованих технічних стандартів у сфері фінансових послуг. Необхідно розробити ясну і ефективну систему раннього попередження кризових ситуацій (одним з її інструментів є банківські стрес–тести). Основну відповіальність у збереженні фінансової стабільності в антикризовому управлінні і, особливо, стабілізації та порятунку окремих фінансових інститутів несуть країни – члени ЄС. При цьому цілі регулювання з боку ЕВА, а саме «покращення ефективності функціонування внутрішнього ринку за допомогою забезпечення постійного пруденційного нагляду» не можуть бути досягнуті тільки за рахунок регулювання на національному рівні. Необхідно забезпечити їх досягнення на рівні Союзу.

Другий із наднаціональних європейських регуляторів, Європейська організація страхування та пенсійного забезпечення (European Insurance and Occupational Pensions Authority, EIOPA), займається питаннями «захисту суспільних інтересів для забезпечення коротко-, середньо- та довгострокової фінансової стабільності економіки, громадян і підприємців ЄС». До основних завдань цієї структури належить забезпечення рівних умов конкуренції; створення ефективної системи нагляду на рівні ЄС у сфері страхування, перестрахування, а також пенсійної сфери; посилення захисту прав споживачів.

Європейська організація з цінних паперів і ринків (European Securities and Markets Authority, ESMA) займається питаннями корпоративного управління, аудиту, фінансових служб, активності у сфері злиттів і поглинань, а також деривативами, забезпечуючи цілісність, прозорість, ефективність і належне функціонування фінансових ринків. ESMA у співпраці з ESRB розробляє єдиний підхід до ідентифікації і вимірю системного ризику для ключових учасників ринку, включаючи кількісні та якісні індикатори.

Окреме і дуже актуальне питання – регулювання діяльності рейтингових агентств, прийняте в 2009 році, в даний час same ESMA відповідає за нагляд за рейтинговими агентствами. Документами ЄК введена процедура реєстрації, яка дозволяє європейським регуляторам відстежувати активність рейтингових агентств. Основна мета – уникнути існуючих і можливих конфліктів між агентствами та об'єктами їх оцінки [5]. При оцінці діяльності європейських регуляторів виникає багато проблем як правового, так і фінансового характеру. По суті, створення системи наднаціональних європейських регуляторів – майже декорація за відсутності скільки-небудь значущих наднаціональних повноважень, що превалують над національними інтересами окремих країн. Багато фахівців відзначають, що ефективне антикризове управління зажадає більшої координації і «більше Європи», а це знаходить підтримку не у всіх країнах ЄС.

Проект створення ESRB і трьох регуляторів безпрецедентний для ЄС. Розробка ЄС нової системи фінансового регулювання виходить далеко за межі власне Союзу. Спроба поширити регулювання на фінансові інститути, які активно діють в ЄС, але при цьому базуються за його межами, сприймається велими неоднозначно, особливо з боку США.

На початок 2014 року Єврокомісія опублікувала приблизно 30 пропозицій щодо поліпшення функціонування фінансового сектора в ЄС. Основні завдання створених трьох ре-

гуляторів і Ради – підвищити якість національного нагляду, розширити нагляд за транснаціональними фінансовими групами, створити єдиний європейський звіт правил для всіх фінансових інститутів на ринку, а також знизити системні ризики фінансової стабільності в ЄС – вирішенні лише частково.

У 2013 році відбулося обговорення підсумків дворічної роботи нової Європейської системи фінансового нагляду, за участю не тільки представників наднаціональних структур ЄС, а й національних інститутів і громадян. Підсумки обговорення поки аналізуються, але ясно, що ЄС готовий йти далі шляхом фінансової інтеграції, підтвердженням чому служить Угода між Європейським парламентом і Радою, яким створено Єдиний наглядовий механізм (Single Supervisory Mechanism, SSM). У ньому головна роль відведена ЄЦБ, і цей крок – початок шляху до створення європейського банківського союзу.

Створення розглянутої вище європейської системи фінансового нагляду не змогло вирішити реальних проблем банківської кризи і тісно пов'язаної з ним кризи суверенних боргів країн ЄС. Європейський центральний банк виявився єдиним наднаціональним інститутом, здатним заспокоїти фінансові ринки, скуповуючи державні облігації країн ЄС, що зазнають фінансові труднощі.

Однак подальший розвиток кризи суверенних боргів в ЄС показало, що існуючих повноважень ЄЦБ недостатньо, щоб забезпечити реальні зрушенні в подоланні кризової ситуації в зоні євро. Саме тому після чергових великих проблем європейських банків навесні 2012 року була озвучена ідея створення Банківського союзу, в якому банківська система ЄС, що операє в рамках єдиного фінансового ринку, мала б єдині правила нагляду та єдиного регулятора в особі ЄЦБ. У грудні 2012 року на саміті ЄС був схвалений план створення Банківського союзу, який передбачав передачу ЄЦБ функцій прямого нагляду за найбільшими банками зони євро. При цьому нагляд ЄЦБ над банками та іншими фінансовими інститутами єврозони повинен базуватися на зводі єдиних правил (European Single Rulebook), введених розглянутими вище директивами і регламентами, насамперед прийнятим пакетом CRD IV, а також Директивою про реструктуризацію та банкрутство в ЄС та Директивою про страхування депозитів.

Наступним кроком на шляху створення Банківського союзу має стати установа загальноєвропейського агентства, уповноваженого здійснювати процедуру часткового або повного банкрутства банків за єдиними європейськими правилам. Необхідно умовою створення такого агентства є формування фонду рекапіталізації банків, внески до якого повинні робити самі представники фінансового сектора. Нарешті, третій напрям – прийняття і використання країнами єврозони єдиної схеми страхування вкладів з тим, щоб уникнути масових вилучень коштів у разі кризи.

Після численних обговорень на різних рівнях протягом 2013 року на черговому грудневому саміті ЄС в 2013 році був прийнятий вже досить формалізований за термінами графік основних етапів створення Банківського союзу. Його першим етапом стало створення Єдиного наглядового механізму (SSM), в якому найважливіші наглядові функції по забезпечення фінансової стабільності та контролю за найбільшими банками передаються ЄЦБ, який очолює SSM. При цьому підкреслюється, що SSM відкритий для країн, що

МАКРОЕКОНОМІЧНІ АСПЕКТИ СУЧАСНОЇ ЕКОНОМІКИ

не входять в єврозону і які можуть добровільно приєднатися до системи. ЕВА повинна забезпечити необхідну взаємодію між механізмами банківського нагляду в рамках всього європейського союзу, в тому числі через прийняття відповідних технічних регламентів.

Незважаючи на амбітні заяви представників Євросоюзу, очевидно, що на шляху створення Банківського союзу можуть виникнути серйозні проблеми. Перш за все це труднощі імплементації єдиного зводу нормативів і стандартів з банківського нагляду в окремих країнах, пов'язані з існуючими національними відмінностями і розбіжностями. Інша суперечність – взаємодія ЄЦБ у новій ролі та Європейської комісії з банківського нагляду (ЕВА), яка, незважаючи на проведення нею двох стрес–тестів, не зуміла забезпечити європейський банківський нагляд на належному рівні. ЕВА не виявила вчасно проблеми у Bankia та інших іспанських банків, не помітила маніпуляції зі ставкою ЛІБОР, якими займалися майже всі найбільші європейські банки, тим самим продемонструвавши низьку ефективність своєї роботи. Однак, з іншого боку, ЕВА об'єднує всі 28 країн ЄС, тоді як нагляд ЄЦБ поширюється на самперед на країни єврозони, що дає ЕВА певні переваги.

У середовищі експертів широко обговорюється також питання можливого конфлікту інтересів між завданнями монетарної політики, яку ЄЦБ здійснює в даний час, і його майбутньою функцією загальноєвропейського банківського нагляду, а також кредитора останньої інстанції. Тому було прийнято рішення виділити функцію банківського нагляду в самостійну структуру ЄЦБ. Разом із тим існує думка, що саме ЄЦБ найменш забюрократизований серед наднаціональних інститутів ЄС і повинен прийняти на себе не тільки функції мікропруденційного нагляду, а й макропруденційного, тобто контролю за фінансовою стабільністю в цілому. Останню функцію, на думку прихильників цієї ідеї, ЄЦБ може здійснювати спільно з Європейським комітетом із системних ризиків (ESRB), якому в цьому партнерстві відводиться консультаційна роль. На закінчення відзначимо, що хоча з точки зору європейського будівництва створення Банківського союзу – це крок у правильному напрямку, навряд чи слід очікувати швидкого успіху в реалізації цього проекту. Брюссельський кореспондент німецького Deutsche Welle резонно зауважив з цього приводу «Банківський союз – типовий європейський компроміс: все ззвучить красиво в теорії, але ніхто не знає, як це буде працювати на практиці» [6].

Криза в черговий раз показала серйозну уразливість в існуючій структурі Економічного і валютного союзу (ЕВС): наднаціональне регулювання грошово–кредитної політики за відсутності адекватного регулювання фіскальної, що може розглядатися як «міна уповільненої дії під будівлю ЕВС» [7]. І вже багато фахівців визнають, що поглиблення фіскальної інтеграції здатне істотно підвищити стійкість ЕВС. Звичайно, не можна не визнати, що саме фіскальні питання викликають найбільш болісну реакцію з боку національних урядів, але важливі кроки, зроблені після кризи – створення Європейської системи фінансового регулювання, Фіскальний пакт, проект Банківського союзу, – показують що якщо не піти на поступки, то, принаймні, почати конструктивне обговорення подібних питань. У 2012 році глави країн ЄС звернулися до ЄК і Президента Ради з проханням про «розробку плану по створенню справжнього Економічного і валютного

союзу», який передбачає велику фіскальну інтеграцію. Реальні кроки з поглиблення фіскальної інтеграції в рамках ЄС робилися ще в 2011 році, коли в грудні набув чинності пакет «Шість документів» (Six-Pack) [8]. Погоджений рік потом Фіскальний пакт вже ратифікований 15 країнами єврозони, а схвалене Європарламентом регулювання Two-Pack, що стосується координації бюджетної політики в єврозоні, набула чинності з 30 травня 2013 року. Основна робота припала на 2012 рік, коли ЄК опублікувала свій план по фіскальній інтеграції. У короткостроковому періоді (протягом наступного півтора року) країнам ЄС необхідно повністю реалізувати прийняті рішення (Європейський семестр, Six-Pack, Two-Pack) і сформувати єдиний механізм прийняття рішень в рамках Банківського союзу. В середньостроковому періоді (до п'яти років, з урахуванням внесення змін до чинного Лісабонського договору) – посилення контролю над національними бюджетами, включаючи право ЄС вимагати зміни в бюджетно–фінансовій політиці окремих країн; створення наднаціонального органу, відповіального за бюджетні рішення, зі своїми фінансовими ресурсами. І тут знову виникає дилема – з одного боку, необхідність йти далі шляхом поглиблення економічної інтеграції в її фінансовому аспекті очевидна. З іншого – наскільки своєчасно європейські законодавці взялися за цю вкрай складну і проблемну область.

Раніше після вступу до єврозони країна лише формально виконувала критерії для прийняття євро, що створювало серйозні загрози стабільності єврозони. А адже у фіскальній сфері подібні ризики ще вище. Можна погодитися, що створення фіскального союзу здатне в даний час лише «підірвати ЄС, не вирішуючи боргових проблем». «Фіскальний союз руйнівний, у тому сенсі, що уряди відкладають структурні реформи, сподіваючись на трансферти» [9]. Подібний погляд швидше характерний не тільки для Великобританії, а й для Швеції. При цьому крім суто економічних питань виникає побоювання країн, що не входять в єврозону, бути зсунутими на периферію прийняття рішень в ЄС, як це сталося з Банківським союзом, коли основний орган ухвалення рішень знаходиться в ЄЦБ і складається виключно з членів єврозони, при цьому поширюючи свій вплив на всі 28 країн Союзу. Точні такі ж тривоги виникають і при розгляді ще одного фіскального проекту ЄС – податку на фінансові трансакції.

Після того як G20 не змогла домовитися про введення податку на фінансові операції, на європейському рівні було вирішено «випробувати» новий податок з метою поширення його в по дальшому за межі Союзу. В жовтні 2012 року пропозицію ЄК про введення цього податку, як і очікувалося, не отримало одноголосно підтримки з боку країн ЄС. І тоді комісія дозволила 11 країнам ввести так званий механізм прискореної співпраці, перший у своєму роді в податковій історії ЄС. Наприкінці 2012 року пропозицію ЄК було одноголосно схвалено країнами, охочими ввести цей механізм. Ті країни ЄС, які спочатку не беруть участь у ньому, отримують право приєднатися до нього в будь–який час. Податком пропонується обклади всі фінансові трансакції, якщо хоча б одна сторона угоди розташована в ЄС. Податок покриє 85% усіх операцій між гравцями на фінансовому ринку (ставка становить 0,1% для акцій і 0,01% для похідних фінансових інструментів). За оцінками, розмір надходжень від податку може скласти 30–35 млрд. євро на рік. До основних цілей податку від-

носяться змінення єдиного ринку (шляхом гармонізації національних підходів до обкладання фінансових операцій), а також підвищення відповідальності фінансового сектору.

Висновки

Таким чином, реформа регулювання фінансового сектора в ЄС постає як багаторівневий процес, який спирається на єдині міжнародні стандарти, розроблені глобальними організаціями (Глобальний рівень), директиви і регламенти наднаціональних інститутів ЄС (Європейський регіональний рівень), законодавчі акти національних фінансових регуляторів, враховують логіку перших двох рівнів.

Необхідність подолати не тільки наслідки глобальної кризи, а й кризи єврозони зробила пріоритетним для ЄС активне просування ідеї переходу до більш ефективної фінансової інтеграції. На перший план виходить створення Банківського союзу, яке далеко випереджає створення фіiscalного союзу. Однак на вітві тут ще багато невизначеностей, і як і раніше при прийнятті рішень велику роль відіграють окремі країни, тобто відбувається лише часткова передача повноважень на наднаціональний рівень. Крім того, в регулятивному полі зберігається дворівнева система: країни – члени єврозони і інші країни – члени ЄС. У цих умовах очевидно, що для повномасштабної фінансової інтерграції будуть потрібні значний час і серйозні зусилля для досягнення консенсусу з усіх питань, де стикаються інтереси окремих акторів і різних країн Європейського союзу.

Список використаних джерел

1. Худякова Л.С. Посткризисное финансовое регулирование на межгосударственном уровне // Мировая экономика и международные отношения. 2013. №1.
2. Stichele M. van der. Financial regulation in the European union. Mapping EU decision making structures on financial regulation and supervision. SOMO. 2008. Dec. – P. 48.
3. Proposal for a regulation of the European parliament and of the Council on Community macro prudential oversight of the financial system and establishing a European Systemic Risk Board. Brussels, 23.9.2009.
4. Proposal for a Regulation of the European Parliament and of the Council establishing a European Banking Authority. Brussels. 23.9.2009. – P. 21 (http://ec.europa.eu/internal_market/finances/docs/committees/supervision/20090923/com2009_501_en.pdf).
5. Utzig S. The Financial Crisis and the Regulation of Credit Rating Agencies: A European Banking Perspective. ADBI Working Paper Series. No. 188. January 2010. – P. 15.
6. Riegert B. Banking union is pretty makeup. Deutsche Welle. 19.12.2013 (<http://www.dw.de/opinion-banking-union-is-prettymakeup/a-17311661>).
7. Буторина О.В. Кризис в зоне евро: ошибки или закономерность? // Современная Европа. 2012. №2. – С. 86.
8. Сидорова Е.А. От Пакта стабильности и роста к Фискальному пакту. Экономические стратегии. 2013. №1. – С. 102–111.
9. Milne R. Euro fiscal union 'undermines' EU. Financial Times

УДК 336.225(477)(045)

I.B. ЩЕРБАТЕНКО,
асистент, Національний авіаційний університет,
Л.А. СЛЮСАР,
студентка, Національний авіаційний університет

Основні причини недосконалості діючої системи оподаткування в Україні

У статті розглянуто вплив принципів оподаткування на створення оптимальної, справедливої та економічно вигідної системи оподаткування в майбутньому. Досліджено податкові надходження до бюджету та проаналізовано, до яких наслідків призводить відсутність належного податкового стимулювання.

Ключові слова: податки, податкова система, податкове законодавство, справедливість, рівність, принципи оподаткування.

I.B. ЩЕРБАТЕНКО,
ассистент, Национальный авиационный университет,
Л.А. СЛЕСАРЬ,
студентка, Национальный авиационный университет

Основные причины несовершенства действующей системы налогообложения в Украине

В статье рассмотрено влияние принципов налогообложения на создание оптимальной, справедливой и экономически оправданной системы налогообложения в будущем. Исследованы налоговые поступления в бюджет и проанализировано, к каким последствиям приводит отсутствие надлежащего налогового стимулирования.

Ключевые слова: налоги, налоговая система, налоговое законодательство, справедливость, равенство, принципы налогообложения.

Considered in the article the impact of principles of taxation for creating an optimal, fair and economically viable tax systems in the future. Investigated tax revenues and analyzed the consequences leads the lack of proper tax incentives.

Keywords: taxes, tax system, tax law, justice, equality, the principles of taxation.

Постановка проблеми. На сьогодні дана тема є актуальною не лише в наукових колах, а й серед громадських

та політичних діячів. Оскільки від її вирішення залежить, настільки швидко та ефективно будуть враховуватися інтереси